

972. h 1

944

C. PLINII SECUNDI

HISTORIAE NATURALIS

AD TITUM IMPERATOREM

P R A E F A T I O.

*Ex Mss. & veteri Editione recensuit &
notis illustravit*

DAVID DURANDUS,

L O N D I N I,

Apud GULIELMUM INNYS,

Typis Robertianis.

M D C C X X V I I I.

SEPTIMII SEPTIMI

HISTORIAE NATURALIS

AD TITUM SEPTIMIUM

SEPTIMIUM

SEPTIMIUM

DAVID DURANDUS

LONDINI

SEPTIMIUM

SEPTIMIUM

REG. SOCIETATIS LOND.
QUA PATET ORB. TERRARUM

LONGE ACLEBERRIMAE,
DIGNISSIMO PRAESIDI,
CL. HANS SLOANE,

M. BR. REG. GEORG. II. MED.

REG. SCIEN. ACAD. PARIS.

SOCIO HONORARIO,

OMNIBUS ANIMI CORPORISQ.

BONIS SPLENDIDO,

ARTIUM LIBER. ET SUAR.

PRAEERTIM FAUTORITET.

PROMOTORI ASSIDUO,

ATQVE

ATQUE A DEO NATURAE RER.

CUIUS MAIESTATEM UNIV.

IN ARCTO COACTAM

DOMI HABET UNUS,

INDAGATORI DILIGENTISS.

ET FELICITER CURIOSO.

UT ET

CETERIS OMNIBUS

EIUSD. COLLEGII SOCIIS

NOBILISSIMIS,

NON TANTUM IMAGINIB,

FORTUNA, LOCO, RE,

SED ET MULTA

ARTE, SCIENTIA, LITTERIS,

VIRTUTE ET HUMANITATE

CONSPICUIS:

VIRIS

VIRIS

**AD COELI ILLUSTRATIONEM,
MARIS UTRIUSQ. SECURITATEM,**

TERRAE IPSIUS BENIGNAM

FERTILITATEM,

VITAE OMNIS ORNAMENTUM,

AC FRAGILIS PRAECIPUE

ET LABORIOSAE MORTALITATIS

SOLATIUM,

NON TAM NATIS QUAM

IPSO COELO DELAPSI;

ET NUNC COELESTI PASSU

HOMINES IUVANDO DEMERENDOQ.

EODEM TENDENTIBUS:

HANC

HANC
C. PLINII SECUNDI
NATURALIS HISTORIAE
PRAEFATIONEM

EX SOCIETATIS BIBLIOTH.
CODICE MSCRIPTO,
QUALICUNQUE LUCE DONATAM,
SEU SPECIMEN INDUSTRIAE
IN PLINIO COLLOCANDAE,
EA QUAE PAR EST OBSERVANTIA,
DICAT, DEDICAT, CONSECRAT,

DAVID DURANDUS, E. A. P.

IDIB. QUINT. A. N. MDCCXXVIII.

HANC

C. PLI.

Ex Codice Reg. Societ. Londin. mscripto,
demptis, quae videbantur proximioris
aevi, interpunctionibus.

VITA Plini secundi ex catalogo virorum illu-
strum Tranquilli.

PLINIUS SECUNDUS NOVOCOMENSIS
equestrib; militiis industrie functus pcurationes
quoq; splendidissimas atq; continuas suma inte-
gritate administravit & tam liberalib; studiis tamen
tantam opam dedit ut non temere quis plura in
ocio scripserit itaque bella omnia quae unq cum
germanis gesta sunt xxx. viii. voluminib; com-
prehendit item naturalis historie xxx. vii. li-
bros absolvit Perit grades² campanie nam cum² clade
missenensi classi pesset & flagrante verrio³ vl³ Vese-
vesubio ad explorandas ppi⁹ causas liburnicas^{quod n}
pretendisset neque adversantib; ventis remeare^{intellig}
posset vi pulveris ac faville oppssus est vl ut^{bat am}
quidam existimant a servo suo occisus quem de-^{puensis}
ficiens estu ut necem sibi maturaret oravit. Vesubio^{ideoq;}
Hic⁴ in his libris xx milia rerum dignarum ex⁴ Haec
lectione voluminum circiter duorum milium com-^{addita}
plexus est. Primus liber quasi index xxxvi. li-^{sunt ab}
brorum sequentiu consumationem totius opis & si
species continet titulorum.

Ex Eodem Codice.

Epistola libris premissa.

PLINIUS SECUNDUS VESPASIANO SUO
salutem.

LIBROS naturalis hystorie novitium ca-
menis quiritium tuorum opus natos apud me
proxima futura licentiore epistola narrare consti-
tui t. jocundissime impator sit enim haec tui psatio
verissima dum maxime consenescit in ptre
namq; tu solebas putare se aliquid meas nugas
ut obicere molliam catullum conterraneum
meum agnosceis & hoc castrense verbum ille
enim ut scis pmutatis pribus fittis duriuscu-
lum se fecit quam volebat existimari a ver-
naeulis tuis & famulis simul ut hac mea pe-
tulantia fiat qd pxime n fieri questus es in alia
pro-

PRÆPATIO.

procaci epla nostra ut in qdam astra exant
 sciantq; oms quam ex equo tecum vivat im-
 perium triumphale. Et censorium ius ex eisq;
 consul ac tribunitie potestatis particeps Et qd
 his nobili⁹ fecisti dum illud patri pariter Et
 equestri ordini prestat pfectus ptorii ejus om-
 niaq; hec reipublice et nobis quidem qual. in
 castrensi contubernio. Nec qdquam in te mu-
 tavit fortune amplitudo in his nisi ut pdesse
 tantundem posses ut velles. Itaque cum ae-
 teris in veneratione tui pateant oia illa no-
 bis ad colendum te familiari⁹ audacia sola
 superest. hanc igt t. imputabis Et in nstra
 culpa t. ignasceas perfricui faciem nec in pfecti
 qm alia via occurris ingens. Et longi⁹ etiam sumi
 moves ingenii fascib⁹ fulgorati in nullo unqm
 veri⁹ dictabis eloquentie tribunitie potestatis fa-
 cundie quanto tu ore ptris laudes tonas qnto firis
 amas quanto in poetica es o magna fecunditas ani-
 mi quemadmodam firem qq; imitareris excogitasti
 s; hec quis possit intrepidus estimare subi-

turus inegni tui iudicium p̄sertim laceffitum neq;
 enim similis est conditio publicantium & nona-
 tim t. dicantium tum possem dicere qd̄ ista le-
 gis impator humili vulgo scripta sunt agricolarum
 opificum turbe deniq; studiorum ociosis qd̄ te
 iudicem facis quia hanc opam cum dicerem
 noenias in hoc albo maiorem te sciebam quam
 ut descensurum huc putarem pretea e qdam
 publica et. eruditorum rejectio utitur illa &
 m. tullius extra omnem ingentitiam posito &
 qd̄ miremur p. advocatum defenditur. Nec
 doctissimos manniū p̄sum hec legere volo
 iunium congem volo qd̄ si hoc lucilius qui
 primus condidit styli nasum * dicendum sibi
 putavit cicero mutuandum p̄sertim cum de
 Republica scriberet quanto nos causati ab ali-
 quo iudice defendimur s; hec ego mi n̄ patrocina
 ademi nuncupatione qm plurimum refert sortiatur
 aliquis

* Nasum dicit Plinius quasi abusione qd̄ vitupera-
 tionis signum vel maxime naso declaratur. Primus
 autem satiricum carmen lucilius composuit in quo
 utiq; vituperatio uniuscujusque continetur. Haec ad
 oram manuscripti codicis.

aliquis iudicem an eligat multumq; apparatus
interest apud mutuum hospitem & oblatum
cum apud catonem illum ambitus hostem &
repulsis tanquam honoribus ineptis gaudentem
flagrantibus comitiis pecunias deponerent can-
didati hoc se facere qd tum p innocentia re-
mus humanis summum eet pfitebantur inde
illa nobilis m. ciceronis suspiratio o te feli-
cem m. porci a quo rem ipbam petere nemo
audet cum tribunos adpellaret l. scipio asi-
aticus inter quos erat graccus hoc attesta-
batur vl inimico iudici se posse probari a-
deo sumum quisq; cause sue iudicem facit
quemcunq; eligit un. pvocatio adpellatur te
quidem in excellentissimo generis humani fa-
stigio positum summa eloquentia summa eru-
ditione pditum religiose adiri et a salutanti-
b9 scio & ideo curavi q t. dicantur cum dig-
na sint verecundis lacte rustici multeq; gen-
tes & more tantum salsa qui n hnt
nec ulli fuit vitio Deos colere q q m posset

C. PLINI

meae quidem temeritati accessit hoc qq; qd
 levioris opere hos t. dedicavi libellos nam nec
 ingenii sunt capaces quod alioquin nobis pquam
 mediocre erat nec admittunt excessus aut
 orationes sermonesve apud causas mirabiles vl
 event⁹ varios iocunda dictu ac legentib⁹ blan-
 da sterili materia rerum natura hoc est
 vita narratur & hec sordidissima sui parte
 aut plurimarum rerum aut rusticis vocabulis
 aut externis immo barbaris cum honoris
 pfatione ponendis pterea interest n trita
 auct⁹rib⁹ via nec quare peregrinari expectet
 nemo apd nos qd. temptaverit nemo apd gre-
 cos qui un⁹ oia ea tractaverit magna pars
 studiorum amenitates querim⁹ quae vero
 tracta ab aliis imense subtilitatis obscuris re-
 rum tenebris premuntur. Au oia attingenda
 q greci theseneydiopedias vocant & tn ignota aut
 incerta ingeniis facta alia vero ita multis pdita
 ut i fastidium sint ducta res ardua vetustis
 novitatem dare novis auctoritatem obsole-
 tis

tis nitorem obscuris lucem fastiditis gratiam
dubiis fidem omnib⁹ vero naturam & na-
ture sue vim etiam n^o assecutis solvisse abun-
de pulcrum atq; magnificum est equidem ita
sentio peculiarem in studiis causam eorum ee
qui difficultatib⁹ victi utilitati iuvandi ptule-
rint gratiam placendi idq; iam & in aliis
operib⁹ ipse feci & profiteor mirari t. Livium
autorem celeberrimum in hystoriarum suarum
quas repetit ab origine urbis qdam volumine
sic orsum satis iam s. glorie questum & po-
tius se desiderare ut animus in quiete pa-
sceretur quam ope pfecto enim populi gen-
tium victoris & romani nominis glorie non
sue composuisse illa decuit majus meritum eet
opis amore non animi causa perseverasse &
hoc pop. romano pstitisse non sibi viginti mi-
lia rerum dignarum cura qm ut ait domi-
tius pyso thesauros oportet ee non libros ex
lectione voluminum circiter duum milium
quorum pauca admodum studiosi attingunt
propter

propter secretum materie exquisitis autoribus
centum inclusimus xxxvi voluminibus adiectis
rebus plurimis quas aut ignoraverant prio-
res aut postea invenerat vita nec dubitamus
multa esse quae et nos preterierint bones
enim sumus et occupati officiis subcivisq;
temporibus ista curamus i. e. nocturnis ne quis
vestrum putet his cessatum horis dies vobis
impendimus cum sompno valetudinem compu-
tamus vel hoc solo premio contenti quod dum ista
ut ait m. varro mussumur pluribus hortis
vivimus profecto enim vita vigilia est quibus de
causis atque difficultatibus nichil auso premittere
hoc ipsum tu potestas quod ad te scribimus. Nec
fiducia operis hec est; indicatura multa val-
de pretiosa ideo videntur quia sunt templis di-
cata nos quidem omnes partem te fitemur; dixi-
mus opere iusto temporum nostrorum hystoriam
orsi a fine aut fide ut sit ea quae iam
pacta sancitur et alioquin statutum
erat heredi mandare ne quid ambitioni de-
disse vita iudicaretur proinde occupantibus locum
faveo

faveo ego vero & posteris q̄s scio nobiscum
decertaturos sicut ipsi fecim⁹ cum priorib⁹
argumentum huius stomachi mei habebis qd
in his voluminib⁹ autorum nomina p̄texui est
enim benignum ut arbitror & plenum ingenui
pudoris fateri p. quos p̄feceris non ut pleriq̄
ex iis q̄s attici ferunt scito enim conferentem
autores me deprehendisse a iuratissimis & proxi-
mis veteres inscriptos ad verbum neque domi-
natos n̄ illa virgiliana virtute ut certarent
non ceciliana simplicitate qui de Republica
platonis se comitem profitetur ne in consola-
tione filie crantonein inquit sequor item pane-
cium de officiis que volumina eius discenda non
modo in manibus cotidie habenda nosti obnoxii
p̄fecto animi & infelicitis ingenii est deprehendi in
furto malle qm̄ mutuum reddere cum p̄sertim
sors fiat ex usura Inscriptionis apd gre-
cos mira felicitas cerion inscripsere qd vole-
bant intelligi favum alii ceras amatbias qd
copie

copie cornu velut lactis gallinacei spectare
 possis in volumine haustum iam iam mos
 pandete enchiridialimon pinaxchidion inscri-
 ptiones pter quas vadimonium deserui possit at
 cum intraveris di deeq; qm nihil in medio
 invenies nostri grossiores antiquitatum exem-
 plorum artiumq; facetissimi lucubrationem
 puto qa ut baculus erat & vocabatur pau-
 lo minus asserit varro in satiris suis sustulit
 & flexiabula apd grecos desit ungari dio-
 dorus & bibliothecis hystoriam suam inscripsit
 apion quidam grammaticus hic quem Tiberius
 cymbalum mundi vocabat cum publice fama
 tympanum potius videri posset immortalitate do-
 nari a se scripsit ad qs aliqua componebat me n
 penitet ullum festivoiorem excogitasse titulum &
 ne in totum videar grecos insectari ex illis
 mox velim intelligi pingiq; conditoribus qs in li-
 bellis invenies absoluta opera & illa qq; que
 mirando non satiamur pendenti titulo inscripsisse
 ut apelles faciebat aut polyclytus tanquam incho-

ata semper arte & imperfecta ut et iudiciorum
varietates superesset artifici regressus ad veni-
am velut emendaturo quidquid desideraretur
si non esset interceptus quare plenum vere-
cundie illud est quod omnia opera tanquam novis-
sima inscribere tanquam aliquid singulis fato
ademptum tria ut opinor non amplius abso-
lute quae traduntur inscripta ille fecit quae suis
locis reddam quo adparuit summam artis se-
curitatem auctori placuisse & ob id magna
invidia fuere omnia ea Ego plane meis multa
adici posse confiteor nec his solis sed & omni-
bus quae edidi ut ob id caveam istos homeroma-
stigas ita enim verius dixerim quam audio &
Stoicos & Dialecticos Epicureosque nam de
grammaticis semper expectavi parturire adversus
libellos quos de grammatica edidi & subinde abor-
tus facere iam decem annis cum celerius etiam
elephanti pariant Ceuberomus etiam adversus theo-
phrastum hominem in eloquentia tantum, ut no-
men divinum inde invenerit scripsisse etiam femi-
nam & proverbium inde natum suspendio ar-
borem

borem eligendam non queo mihi temperare
quin minus ad hoc ptinentia ipsa censorii ca-
tonis verba ponam ut inde adpareat etiam
catori de militari disciplina comminanti qui
sub africano immo vero sub hannibale didi-
cisset militare & ne africanum quidem ferre
potuisset qui impator triumphum reportasset
paratos fuisse istos qui obtrectatione aliena
scientie sibi famam aucupantur quid enim at-
teneo volumine scio ego que scripta sunt si
palam pferantur multos fore q ut eligant s;
hi potissimum q vere laudis expertes sunt
eorum ego orones s ptereo nec plancus inle-
pide cum diceretur asinius pollio orones in eum
parare que ab ipso aut liberis post mortem
planci ederentur nec respondere posse cum
mortuis n nisi larvas luctari quo dicto sic
repercussit illas ut apud eruditos nihil im-
pudentius iudicetur Ergo securi etiam et vi-
tiligatores qs cato eleganter ex vitiis & litiga-
toribus composuit quid enim illi aliud quam litigant
aut

aut litem querunt exequemur reliqua ppositi
quia occupationib9 tuis publico bono parcen-
dum erat quid singulis contineatur libris huic
eple subiunxi sumaq; cura nec legendos eos
habere opam dedi tu per hoc & aliis pstabis
ne plegant s; ut quisq; desiderabit aliquid
id tm querat & sciat q loco inueniat hoc
ante me fecit in littis nis valerius foranus in
libris quos epoptydon inscripsit.

[The page contains faint, illegible handwriting.]

C. PLINII SECUNDI
NATURALIS HISTORIAE

P R A E F A T I O.

C. PLINIUS SECUNDUS
VESPASIANO SUO. S.

IBROS Naturalis Historiae, no-
L vitium Camenis Quiritium tuorum
opus, natos apud me proximâ feturâ, li-
centiore epistola narrare constitui Tibi,
JUCUNDISSIME IMPERATOR: sit enim haec
Tui praefatio verissima, dum maximo con-
fenescit in Patre:

NAMQUE TU SOLEBAS
MEAS ESSE ALIQUID PUTARE NUGAS:

ut objicere moliar CATULLUM, conterra-
neum meum: agnoscis & hoc castrense
verbum: ille enim, ut scis, permutatis pri-
oribus fetabis, duriusculum se fecit; quae
volebat aestimari a Veraniolis suis & Fa-
bullis.

SIMUL ut hac mea petulantia fiat,
quod proxime non fieri questus es in alia

B

pro-

procaci epistola nostra, ut in quaedam aeta exeant; sciantque omnes quam ex aequo Tecum vivat Imperium. Triumphalis & Censorius Tu, sexiesque Consul, ac Tribunitiae potestatis particeps, &, quod his nobilius fecisti, dum illud Patri pariter & Equestri ordini praestas, Praefectus Praetorii ejus; omniaque haec Reipublicae; & nobis quidem qualis in castrensi contubernio: nec quicquam in Te mutavit fortunae amplitudo, nisi ut prodesse tantundem posses ut velles. Itaque quum ceteris in venerationem Tui pateant omnia illa; nobis, ad colendum Te familiarius, audacia sola superest: hanc igitur Tibi imputabis & in nostra culpa Tibi ignoscas.

PERFRIEVI faciem, nec tamen profeci; quoniam aliâ viâ occurris ingens & longius etiam submoves ingenii fascibus. Fulgurat in nullo unquam verius dicta vis Eloquentiae, Tribunitiae potestatis facundiae. Quanto Tu ore Patris laudes tonas! quanto Fratris amas! quantus in Poëtica es! O magna foecunditas animi! quemadmodum Fratrem quoque imitareris excogitasti! Sed haec quis possit intrepidus aestimare, subiturus

turus ingenii Tui iudicium, praesertim la-
cessitum? Neque enim similis est conditio
publicantium, & nominatim Tibi dicanti-
um: tum possem dicere; *Quid ista legis
Imperator? humili Vulgo scripta sunt; agri-
colarum, opificum turbæ, denique studiorum
otiosis: quid Te iudicem facis? quum hanc
operam condicerem, non eras in hoc albo: ma-
jorem Te sciebam, quam ut descensurum huc
putarem.* Praeterea est quaedam publica
etiam Eruditorum rejectio. Utitur illa &
M. TULLIUS, extra omnem ingenii aleam
positus, &, quod miremur, per advoca-
tum defenditur:

NEC DOCTISSIMIS:

MANIUM PERSIUM HAEC LEGERE NOLO,
JUNIUM CONGUM VOLO.

Quod si hoc LUCILIUS, qui primus condi-
dit styli nasum, dicendum sibi putavit; si
CICERO mutuandum, praesertim quum de
Republica scriberet; quanto nos causatius
ab aliquo iudice defendimur? Sed haec
ego mihi nunc patrocinia ademi nuncupa-
tione; quoniam plurimum refert, fortietur

aliquis Judicem, an eligat; multumque apparatus interest apud invitatum hospitem, & oblatum. Quum apud CATONEM, illum ambitus hostem & repulsis, tanquam honoribus inemptis, gaudentem, flagrantibus comitiis, pecunias deponerent candidati; hoc se facere, quod tum Porcio innocentia rebus humanis summa inesset, profitebantur: inde illa nobilis M. Ciceronis suspiratio, O TE FELICEM, M. PORCI, A QUO REM INPROBAM PETERE NEMO AUDET! Quum Tribunos adpellaret L. SCIPIO Asiaticus, inter quos erat Gracchus, hoc adtestabatur, VEL INIMICO JUDICI SE PROBARI POSSE: adeo summum quique causae suae judicem facit quemcunque, quum eligit: [unde provocatio appellatur.] Te quidem in excelsissimo humani generis fastigio positum, summâ eloquentiâ, summâ eruditione praeditum, religiose adiri etiam a salutantibus scio; & ideo subit cura, ut quae Tibi dicantur, Te digna sint. Verum & Diis lacte rustici multaeque gentes supplicant & molâ tantum falsâ litant, qui non habent thura: nec ulli fuit vitio Deos colere, quoquo modo posset.

MEAE

MEAE quidem temeritati accessit hoc quoque, quod levioris operae hos Tibi dedicavi libellos: nam nec ingenii sunt capaces, quod alioquin nobis perquam mediocre erat; nec admittunt excessus, aut orationes, sermonesve, aut casus mirabiles, vel eventus varios, nec jucunda dictu, aut legentibus blanda, sterili materiâ. Rerum natura, hoc est, Vita narratur, & haec sordidissima sui parte; ut plurimarum rerum, aut rusticis vocabulis, aut externis, imo barbaris, etiam cum honoris praefatione ponendis.

PRAETEREA iter est non tritâ auctoribus viâ, nec qua peregrinari animus expetat: nemo apud nos, qui idem tentaverit; nemo apud Graecos, qui unus omnia ea tractaverit. Magna pars studiorum amoenitates quaerimus. Quae vero tractata ab aliis dicuntur inmensae subtilitatis, obscuris rerum tenebris premuntur. Jam omnia adtingenda, quae Graeci τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας vocant, & tamen ignota, aut incerta ingeniis facta: alia verò ita multis prodita, ut in fastidium sint adducta. RES ardua vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obsole-

tis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam, & Naturae sua omnia. Itaque etiam non adsecutis voluisse, abunde pulchrum atque magnificum est. Equidem ita sentio, peculiarem in studiis causam eorum esse, qui, difficultatibus victis, utilitatem juvandi praetulerunt gratiae placendi; idque jam & in aliis operibus ipse feci: & profiteor mirari me T. LIVIUM, auctorem celeberrimum, in Historiarum suarum, quas repetit ab origine Urbis, quodam volumine sic orsum: SATIS JAM SIBI GLORIAE QUAESITUM, & POTUISSE SE DESINERE, NI ANIMUS INQUIES PASCERETUR OPERE: Profecto enim populi gentium victoris & Romani nominis gloriae, non suae, composuisse illa decuit: majusque meritum esset, operis amore, non animi causa, perseverasse, & hoc Pop. Romano praestitisse, non sibi.

6. VIGINTI millia rerum dignarum cura; quoniam, ut ait Domitius Piso, THESAURUS OPORTET ESSE, NON LIBROS; ex lectione voluminum circiter duum millium, quorum pauca admodum studiosi adtingunt propter

propter secretum materiae, ex quaesitis auctoribus centum, inclusimus triginta sex voluminibus; adjectis rebus plurimis, quas aut ignoraverant priores, aut postea invenerat vita: nec dubitamus multa esse, quae & nos praeterierint: homines enim sumus & occupati officiis, subcissivisque temporibus ista curamus, id est, nocturnis; ne quis Vestrum putet his cessatum horis: dies Vobis impendimus; cum somno valetudinem computamus; vel hoc solo praemio contenti, quod dum ista, ut ait M. Varro, MUSINAMUR, pluribus horis vivimus: profecto enim vita vigilia est. Quibus de causis atque difficultatibus nihil auso promittere, hoc ipsum Tu praestas, quod ad Te scribimus: nec fiducia operis haec est, sed indicatura: multaue valde pretiosa ideo videntur, quia sunt Templis dicata.

Nos quidem omnes, PATREM, TE, FRATREMque diximus opere justo, temporum nostrorum historiam orsi a fine Aufidii. Ubi sit ea, quaeres? Jam pridem peracta sancitur; & alioquin statutum erat heredi mandare, ne quid ambitioni dedisse vita judicaretur. Proinde occupantibus locum

faveo; ego vero & posteris, quos scio nobiscum decertaturos, sicut ipsi fecimus cum prioribus.

8. ARGUMENTUM hujus stomachi mel habebis, quod, in his voluminibus, Auctorum nomina praetexui. Est enim benignum, ut arbitror, & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris; non, ut plerique ex iis quos adtigi fecerunt: scito enim conferentem Auctores me deprehendisse a juratissimis & proximis veteres transcriptos ad verbum, neque nominatos: non illa Virgiliana virtute, ut certarent; non Ciceroniana simplicitate, qui, in libris de Republica, PLATONIS se COMITEM profitetur; in Consolatione filiae, CRANTOREM, inquit, SEQUOR; item, PANAETIUM de Officiis: quae volumina edificanda, non modo in manibus quotidie habenda, nosti. Obnoxii profecto animi & infelicitis ingenii est, deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere; quum praesertim fors fiat ex usura.

9. INSCRIPTIONIS apud Graecos mirae felicitas: Κνεϊον inscripsere, quod volebant intelligi FAVUM: alii Κίεας ἀμαλθείας, quod

COPIAE CORNU; ut vel lactis Gallinaei sperare possis in volumine haustum. Jam jam *ια, Πανδέκται, Ἐγκυκλίδιον, Λεμὼν, Πινὰξ, Σχέδιον*, inscriptiones, propter quas vadium deferri possit: at quum intraveris, Dii Deaeque, quam nihil in medio invenes! Nostri crassiores, ANTIQUITATUM, EXEMPLORUM, ARTIUMQUE: facetissimi, LUCUBRATIONUM; ut qui BIBACULUS erat & vocabatur: paulo minus serio Varro, in Satyris suis, SESCULYSSEM & FLEXTABULA. Apud Graecos desit nugari DIODORUS & *Βιβλιοθήκης* historiam suam inscripsit: APION quidem Grammaticus, hic quem Tiberius Caesar CYMBALUM MUNDI vocabat, quum PUBLICAE FAMAE TYMPANUM potius videri posset, *immortalitate donari a se scripsit, ad quos aliqua componebat*. Me non poenitet nullum festiviorem excogitasse titulum; & ne in totum videar Graecos infectari, ex illis mox velim intelligi pingendi, fingendique Conditoribus, quos in libellis his invenies, absoluta opera & illa quoque quae mirando non satiamur, pendenti titulo inscripsisse; ut, APELLES FAGIEBAT, aut, POLYCLETUS; tanquam incho-

atā

atâ semper arte & imperfectâ, ut contra
judiciorum varietates superesset Artifici
regressus ad veniam, velut emendaturo
quidquid desideraretur, si non esset inter-
ceptus: quare plenum verecundiae illud
est, quod omnia opera tanquam novissi-
ma inscribere & tanquam singulis fato a-
dempti: tria, non amplius, ut opinor, ab-
solute traduntur inscripta, ILLE FECIT;
quae suis locis reddam: quo adparuit sum-
mam artis securitatem auctori placuisse:
& ob id magnâ invidiâ fuere omnia ea.
Ego plane meis adjici posse multa confite-
or; nec his solis, sed & omnibus quos e-
didi: ut obiter caveam istos HOMEROMAS-
TIGAS; ita enim verius dixerim; quoni-
am audio Stoïcos & Dialecticos & Epicu-
reos quoque; nam de Grammaticis semper
expectavi; parturire adversus libellos, quos
de Grammatica edidi, & subinde abortus
facere jam decem annis; quum celerius
etiam Elephanti pariant: ceu vero nesciam
adversus THEOPHRASTUM, hominem in
eloquentia tantum, ut nomen divinum inde
invenerit, scripsisse etiam feminam, &
proverbium inde natum, SUSPENDIO AR-
BOREM

BOREM ELIGENDI. Non quæo mihi temperare, quominus ad hoc pertinentia ipsa Censorii CATONIS verba ponam, ut inde adpareat, etiam Catoni de Militari Disciplina commentanti, qui sub AFRICANO, imo vero & sub HANNIBALE didicisset militare, & ne Africanum quidem ferre potuisset, qui Imperator triumphum reportasset; paratos fuisse istos, qui obtreactione alienâ scientiæ famam sibi aucupantur: quid enim ait in eo volumine? SERBO EGO QUAE SCRIPTA SUNT, SI PALAM PROFERANTUR, MULTOS FORB QUI VITILITIGENT; SED II POTISSIMUM QUI VERAE LAUDIS EXPERTES SUNT: EORUM EGO ORATIONES SINO PRAETERFLUERE. Nec PLANCUS inlepide, quum diceretur Asinius Pollio orationes in eum parare, quae ab ipso aut liberis, post mortem Planci, ederentur, nec respondere posse; Cum MORTUIS, inquit, NON NISI LARVAS LUCTARI: quo dicto sic percussit illas, ut apud Eruditos nihil inprudenter iudicetur. Ergo securi etiam contra Vitilitigatores, quos Cato eleganter ex *vitiis & litigatoribus* composuit; quid enim illi aliud quam litigant aut

aut litem quaerunt? exsequamur reliqua
propositi.

10. **Q**UIA vero occupationibus tuis publico
bono parcendum erat; quid singulis con-
tineatur libris, huic epistolae subjunxi,
summâque curâ, ne perlegendos eos ha-
beres, operam dedi. Tu per hoc & aliis
præstabis ne perlegant; sed ut quisque
desiderabit aliquid, id tantum quaerat;
& sciat quo loco inveniatur: hoc ante me
fecit in litteris nostris VALERIUS SORANUS,
in libris quos Ἐποπτίδων inscripsit.

IN PRAEFATIONEM ANIMADVERSIONES.

Vespasiano suo f.] Sic Mss. fere omnes, ut Londinensis quoque. At Ven. 1. *Vespasiano Aug^o*. sed ea verba calamo & rubrica scripta sunt, ut tituli omnes librorum & capitum in ea Editione. Alii, *D. Tito Vespasiano*; quasi Imperatori jam mortuo scripturam suam dicaret. Quin & apud Dalecampium, *C. Plinii ad Divum Vespasianum Praefatio*: quem splendide imitati sunt Editionis Leydenensis consarcinatores. Vellem homines viderent quid exscribant, antequam typis mandent.

Natos apud me proxima fetura.] Sic optimus codex Londinensis, ut jam omnino confirmetur ac veluti sanciat B. Rhemani conjectura; qui quum in suo Murbaensi invenisset *natus*, ex eo fecit *natos*, scilicet *libros*. Eleganter: eos enim quasi catulos, scitos illos mehercule, nec minus novitate quam numero conspicuos, ex proxima ingenii fetura sibi genitos, jucundissimo

14 IN PRAEFATIONEM

diffimo offert Imperatori & epistola libe-
riore comitatur. Sic & infra: *Quoniam*
audio & *Stoicos* & *Dialecticos* & *Epicureos*
quoque (nam de *Grammaticis* semper expecta-
vi) PARTURIRE adversus libellos, quos de
Grammatica scripsi; & subinde ABORTUS
FACERE jam decem annis, quum celerius etiam
Elephanti pariant. Qui vero hic natum in-
ducunt, ut ad opus referant, ut fecit Cl.
Harduinus, primum non vident id acci-
disse in libris amanuensium inscitiâ, nimi-
rum ob antecedentem vocem, ut saepius
factum in antiquis auctoribus, sed prae-
sertim in nostro. Deinde elegantiam loci
haud satis animadvertunt: quis enim ferat
opus natum proxima fetura? at libellos con-
tra, optime; tam multos praecipue, ea-
dem domo, apud se nempe, genitos, iis-
dem fere pellibus aut membranis contextos
& conjunctissime inter se habentes. Audi
Maronem, Ecloga VII. ad Priapum:

*Nunc Te mormureum pro tempore fecimus;
at Tu,*

Si fetura gregem suppleverit, aureus esto.

Nar-

Narrare constitui Tibi.] Historicas narrationis filo contexere, inquit Harduinus, sine ullis dicendi oratoriis ornamentis. At quae voluit contexere? opusne ipsum, an historiam operis propositi? Haud satis apparet quid sibi voluerit commentator. Ego de ipsa Epistola, siue Nuncupatione intelligo, in qua totius operis argumentum, rationem & cetera, primum in genere, in ipsa praefatione, deinde & particulatim, in Elencho subsequente, enarrare constituit: eodem fere sensu Terentius in Prologo:

*Nam in Prologis scribundis operam abutitur,
Non qui argumentum narret, sed qui malevoli
Veteris Poetae maledictis respondeat.*

Jucundissime Imperator.] Mss. fere omnes, ut & Lond. & Ven. 1. *Jocundissime, jucunda, fulgora, fulgorat, & similia* scribunt ubique: quod semel adnotatum volui.

Sit enim haec Tui praefatio verissima] Una opera, inquit Harduinus, Patri ac filio adulatur; ceteras quascumque adpellationes utrique communes esse indicans, dum jucunditatis propriam Tito adscribit; quae quidem naturae
lege

16 IN PRAEFATIONEM

lege florentis aetatis est, non senescentis. Sic ille & recte quidem haecenus. Quod vero subjungit, simul & ad Titi cognomen alludit, AMOR AC DELICIAE GENERIS HUMANI, ut est apud Tranquillum; id vero perperam animadversum existimo. Neque enim est credibile ita vulgo fuisse dictum Filium vivente Patre & Imperatore: non enim solemus ita prolixè blandiri Dominorum filiis, ut talia iis cognomina statim tribuamus: neque etiam Suetonius tradit: imo vero contrarium diserte significat. Titus, cognomine paterno, amor ac deliciae generis humani, tantum illi ad promerendam omnium voluntatem vel ingenii, vel artis, vel fortunae superfuit; &, quod difficillimum est, in imperio, quando privatus, atque etiam sub Patre principe, ne ODIO quidem, nedum VITUPERATIONE publica caruit. Cujus deinde odii causas singillatim exsequitur. De ambitione primum: Unde nata suspicio quasi descisset a Patre, Orientisque regnum sibi vindicare tentasset. . . De saevitia: Praefecturam quoque Praetorii suscepit . . . egitque aliquanto incivilius & violentius, siquidem suspectissimum quemque sibi . . . haud cunctanter

ter oppressit: quibus rebus, sicut in posterum securitati satis cavuit, ita ad praesens plurimum contraxit INVIDIAE; ut non temere quis tam ADVERSO RUMORE, magisque INVITIS OMNIBUS transferit ad principatum. De luxuria pariter: Praeter saevitiam, suspecta etiam in eo luxuria erat, nec minus libido, propter exoletorum & spadonum greges; quibus etiam addit Reginae externae amorem. De avaritia denique: Suspecta & rapacitas, quod constabat in cognitionibus patris nundinari, praemiarique solitum: itaque eum alium Neronem & opinabantur & propalam praedicabant. Quibus rumoribus atque criminationibus non ante liberatus est, quam principatum adeptus sit. At illi, inquit, ea fama pro vano cessit, conversaque est in maximas laudes, neque ullo ratio reperto & contra virtutibus summis. Quin & ipsam Berenicen, cui etiam nuptias pollicitus ferebatur, statim, hoc est, initio principatus, ab urbe dimisit invitus invitam. Ergo post obitum patris, eam demum adpellationem accepit, & in dies magis ac magis usque ad obitum meruit. Sed supponamus sub Patre Principe jam habuisse eum, cur Plinius

ea de re tacet? cur non memorat? cur non tollit ad caelum, talem & tantam laudem tribui juveni, vivente patre Imperatore; quod inauditum prorsus fuerat? at *Jucundissimum* dixit. Itane vero; quasi nihil interesset inter *Jucundum* & *Amorem ac delicias generis humani*.

Dum maximo consenescit in patre.] Codex Murb. antiquissimus, *maxime*; quod Rheno satis placet, ea tamen lege & conditione ut pro adverbio sumatur. Londinensis & Ven. i. *maxime* quoque; vocandi casu, an pro adverbio, dubium. Hermolai codices aut *maxime*, aut *maximi*; quod ultimum praefert diligentissimus ille Plinii nostri Castigator: *ut sit sensus*, inquit, *jocundissimum recte dici eum, quoniam maximi praefatio consenescit in patre, seu majestati ejus & aetati debita.* Quarum lectionum nulla placet nobis. Non adverbium, quoniam eo modo sententia frigeret prorsus & indecora patri evaderet. Non *maxime*, vocandi casu, quod vereor non esse Pliniani nitoris. Neque etiam *maximi*, quod Latinum quidem est, sed praepositerae sententiae: quasi majestas Principis
aetate

aetate consenesceret, aut minus venerabilis annis fieret; aut filius ideo jucundissimus esset, quod magnitudo patris in dies minueretur. Nam *senescere*, aut *consenescere* ea dicimus, quae languere incipiunt & ad interitum vergunt, vel ipso Plinio Juniore teste, in epist. 16. lib. vi. *Nubes oriebatur, cujus similitudinem & formam non alia magis arbor quam pinus expresserit. Nam longissimo velut trunco efflata in altum quibusdam ramis diffundebatur: credo, quia recanti spiritu erepta, dein senescere eo destituta, aut etiam pondere suo victa, in latitudinem vaneſcebat.* Jam vides non debuisse dici a Plinio maximi praefationem in patre consenescere. Ergo jucunditas sola, quam filio tribuit, in patre conseneſcebat: sed ne videretur detrahere patri, quod in filium conferret, suam utrique laudem & propriam quidem adſcribit. Sit enim, inquit, haec Tui praefatio verissima, dum maximo conseneſcit in patre: ut quem olim plane festivum & jucundum experti fuimus, eundem nunc ut maximum & venerabilem suspiciamus, nullā inter Patrem & Filium differentia praeter aetatis.

26 IN PRAEFATIONEM

Namque Tu solebas.] Exemplo se tuetur Catulli conterranei sui, hominis elegantissimi, qui quum sua carmina publicaret, ea Corn. Nepoti dedicavit, amico atque harum elegantiarum optimo iudici, qui ea dudum probaverat, ideoque & contra reprehensores defendere debebat; *Quare,* inquit, *habe Tibi quicquid hoc libelli & quaecunque.* Sic quoque noster libellos suos Imperatori dedicat, quasi amico & contubernali veteri, qui sua omnia jam publicata magnificiebat & epistolam illam priorem, nobis deperditam, in acta quaedam non exiisse querebatur. Ergo habe Tibi quae desiderasti, Jucundissime Imperator, quaeque aliquid esse putasti, ea lege tamen ut jam pro tuis defendas.

Ut obijcere moliar Catullum conterraneum meum] Sic Mss. fere omnes. Murbae. & Lond. *obicere molliam,* & Ven. i. *moliar.* ut & alii Hermolai & Harduini. Nam quod volunt alii legendum esse, *ut obiter emolliam Catullum conterraneum meum;* quasi ea sumpta occasione, statim initio Epistolae, Grammaticum agere voluisset vir sapientissimus, & celeberrimum auctorem, cujus

cujus exemplo praecipue se tuetur, ut duriusculum reprehendere, qui & ipse aliis stilo duriusculus visus est; id ego prorsus mihi persuadere non possum: neque etiam necesse est. *Ut objicere, inquit, moliar Catullum, conterraneum meum;* scilicet ut suavissimi conterranei exemplo, si possum, quasi clipeo, me defendam. Ille, enim, ut scis, amicitiae leges tam sancte colebat, ut, quae ab amicis dono acceperat, quamvis minima, nunquam sibi avelli aut extorqueri sineret; quin & hendecasyllabos trecentos Asinio intentaret, ni ea redderet; non quia tanti essent, sed quae volebat aestimari a Veraniolis suis & Fabullis, a quibus acceperat. Hoc, inquam, exemplo me defendam? Si semel enim hos libellos a me placide, ut soles, acceperis; tunc pro tuis habebis & defendes: non quod ea per se sint tanti, sed nimirum quia ab amico vetere & contubernali dono acceperis. Quum autem ratio haec longe petita & quasi detorta videri posset, ideo non sine molimine quodam huc ducitur: *ut objicere moliar Catullum, conterraneum meum.*

22 IN PRAEFATIONEM

Agnoscis & hoc castrense verbum] Nimirum duo verba castrensia protulerat: quorum alterum est, *ut obicere moliar*, alterum, *conterraneum meum*: De *molimine* per se clarum est; de *conterraneo*, disputatur inter Eruditos. Illud fatetur, hoc negat Harduinus: ego vero utrumque pro militari accipio, nec aliter sententia constat. Qui autem haec accipiunt pro *emolitione* Catulliani carminis, si nobis dicant, quae sint ea verba castrensia. Sine dubio enim duo esse debent, *agnoscis ET hoc castrense verbum*, quod nondum intellexerant interpretes.

Ille enim, ut scis, permutatis prioribus setabis.] Mss. fere omnes, *syllabis*: sed Londinensis, *sittis*, ut mendum facile olfacias. Quum enim *setabis* non satis intelligerent exscriptores, facile mutarunt in *syllabis*. Sed restituit demum & liquida hunc diffieillimum locum perfudit luce doctissimus Harduinus: quem vide. Pauca & hic subjungam, quae eum praeteriere. Et primum quidem, *ut scis*, quid habet salis aut leporis, si de isto Catulli primo carmine intelligas; quasi id ignorare posset

set aliquis Romanorum, qui istum poetam vel semel inspexissent. Verum si agatur de sudariis setabis sibi ademptis & carmine duodecimo repetitis; tunc non male interponit, *ut scis*; quasi diceret; Non ita Te totum gravioribus negotiis inmergis, ut amoenitates nostras despicias: Imo vero optime nosti quid in isto Conterraneo meo sit magis venustum & amabile; nec Te praeterit certe quales leges imponat verae amicitiae, quo zelo, qua carminum asperitate amicorum dona vindicet.

Duriusculum se fecit] Hoc est, amarum & acerbum: nam si de metri legibus aut syllabarum permutatione, hoc intelligas, ut Is. Vossius & alii voluere, jamdudum ridiculus Hermolao, vapulabis etiam Harduino: nec immerito sane, cum nihil sit causae, cur in limine Epistolae Catullum suum, cujus exemplo se tuetur, ut durum exagitet: nec nos certe iudicemus, qui tales lites dijudicare possimus, aut Terentiano, optimo Grammatico, obloqui debeamus, qui tales Iambos saepe, & recte quidem, carmini praefigi, ex Catullo praecipue evidenter demonstrat. Praeterea, unde no-

bis constabit hoc displicuisse Veranioli
suis & Fabullis? Deinde, cur reprehensionem amicorum timuisset magis quam aliorum? Ego vero amicorum iudicium magni faciendum existimo; sed ab ipsis veniam magis sperem, quam reprehensionem reformidem. Sed missis illis naenîs, ad rem ipsam veniamus: nimirum *duriusculum* se fecit acerbitate illa qua invecus est in Asinium Marrucinum, carmine illo decantato, ubi dona Veranii & Fabulli sibi ablata reposcit.

Marrucine Asini, manu sinistra

Non belle uteris in loco, atque vino:

Tollis lintea negligentiorum.

Hoc falsum esse putas?

Nimirum quod astu & dolo sudaria fuissent permutata, ideoque forsan negabat se quicquam furripuisse Marrucinus.

Fugit te, inepte,

Quamvis sordida res & invenusta est.

Non credis mihi? crede Polliomi

Fratri, qui Tua furta vel talento

Multari

Multari velit: est enim leporum

Differtus puer & facietiarum.

Quare, aut hendecasyllabos trecentos

Exspecta, aut mihi linteum remitte.

Quod me non movet aestimatione;

Verum est $\mu\upsilon\eta\mu\alpha\tau\upsilon\upsilon\upsilon\upsilon$ mei sodalis.

Nam sudaria setabe ex Ibero

Miserunt mihi muneri Fabullus

Et Verannius: haec amem necesse est,

Ut Veranniolum meum & Fabullum.

Haec sunt priora setabe, (nam & altera memorantur carmine demum vicesimo tertio) quibus permutatione sordida sibi ademptis, duriusculum se fecit.

Quae volebat aestimari a Veraniolis suis & Fabullis] Mss. Murb. Lond. ut & Ven. i. quam volebat extimari a Vernaculis tuis & famulis: nisi quod in Murb. Veraniolis. Quod quum non intelligerent exscriptores, fecerunt Vernaculis; deinde tuis ex suis; & Famulis ex Fabullis. Sed frustra, antiquum habemus. Nam ex Catullo, jam duriusculo & minaci legimus Veraniolis, & ex utroque suis & Fabullis. Ut jam omnia eodem conspirent: nisi quod Harduinus ex quam fecit

26 IN PRAEFATIONEM

cit quoniam, & post aestimari addiderit ea.
 Sed his nihil necesse est, quum leviori
 opera medicina fieri possit. Quare totum
 hunc locum, jam qualicumque luce dona-
 tum, sic repraesento. *Libros naturalis His-*
toriae . . . natos apud me proxima setura . . .
narrare constitui Tibi, Jucundissime Impera-
tor . . . : namque tu solebas, meas esse aliquid
putare nugas : ut objicere moliar Catullum,
conterraneum meum Ille enim, ut scis,
permutatis prioribus setabis, duriusculum se
fecit : quae volebat aestimari a Veraniolis suis
& Fabullis : ut sit sensus ; Sic quoque Tu,
 ut verum amicum & contubernalem ve-
 terem decet, ita meos libellos accipies, ut
 pro tuis dehinc tuearis & defendas, non
 operis aestimatione, quae Te parum mo-
 vere debet, sed quasi *μνησφόρον* tui sodalis
 Hoe patrocinium mihi meisque faciam ista
 nuncupatione, hunc clipeum Catullianum
 reprehensoribus objiciam, & tanto quidem
 securius, quod Tu, pro Tua benignitate,
 magis quam merito meo, ea, quae publi-
 cavi haectenus, haudquaquam aspernatus
 sis. Linthea autem sudaria *setabe* aut *setaba*
 quod adinet, ex Hispaniae urbe nobi-
 lissima

lissima Setabi, hodie *Xativa*, quanto in pretio fuerint, vel ex Catullo intelligas, aut si mavis ex nostro, Lib. XIX. §. 2. aut Silio Italico, Lib. III.

Setabis & telas Arabum sprevisse superba.
aut Gratio denique,

At contra nostris imbellia lina Faliscis.

Hispanaeque alio spectantur Setabis usu.

nisi & auctoritati nostrae aliquid tribuas, qui non ita pridem, fervente adhuc Hispanico bello, Valentinam regionem peragravimus & Setabi quoque per aliquot dies commorati, campos ejus liniferentes & amoenam vireta perlustravimus, atque etiam oppidi excidium ultimum non sine lacrymis vidimus, & scriptis quoque, ne interiret memoria, consignavimus, operis Gallici Libro X. cui titulus, *Histoire du XVI. Siècle.*

Simul ut hac mea petulantia fiat] Altera jam ratio, cur Tiro suos libros nuncupet; obsequium scilicet Imperatori & amico debitum.

debitum. Cum enim hic nostrum jam ex veteri contubernio amaret & sua omnia maximi faceret, atque adeo aliam epistolam ab eo nuper acceptam tantopere probaret, ut non publicatam fuisse quereretur; Plinius nunc tanti viri expostulatione permotus, ut ei quoquo modo satisfaceret, alteram hanc, aequae liberam & familiarem epistolam ad eum scribit, & ne iterum intereat, libris suis praefigit, una cum iis publicandam. *Simul ut hac mea petulantia fiat, quod proxime non fieri questus es in alia procaci epistola nostra, ut in quaedam acta exeant, sciantque omnes quam ex aequo Tecum vivat Imperium.*

Ut in quaedam acta exeant] Sic libri omnes & Ven. 1. Rhenanus mallet *exeat*, Epistola scilicet & nuncupatio. Harduinus retinet *exeant*, scilicet libri naturalis Historiae: Ego potius ad *nugas* referrem, *Namque tu solebas meas esse aliquid putare nugas*, atque ita porro: quod fere eodem redit. Sed perperam ex Pelicerio suo haec interpretatur Harduinus. *Existimatio* scilicet ac pretium illud, quod iis libris ex tam insigni nuncupatione accessurum intelligeret. Imo vero

vero aliud; existimatio scilicet jucundis-
simi Principis, qui tam facilem se prae-
beat, ut Epistolas liberiores, quas lepide
noster *procaces* vocat, non solum placide &
amanter accipiat, verum & sibi dicari
publice & in quaedam acta exire ultro ex-
petat. Ideoque non male Pelicerius, quan-
doquidem quae principi nuncupata exeant, ac-
torum publicorum speciem prae se ferre viden-
tur; quod est certissimum; sed gloriam
principis praecipue, non suam, in eo spec-
tasse, inde manifestum est, quod in lau-
des Imperatoris excurrit oratio: *stiantque*
omnes quam ex aequo Tecum vivat Imperium,
&c. Non tantum mei causa, ait, & spe
patrocinii, Tibi dedico libellos, quos scio,
jam pro Tuis habiturum; verum ut hac
mea petulantia Tibi quoque fiat satis &
dulcissimi obsequii officio defungar. Nam
si de alia procaci epistola nostra nuper ad
Te missa, questus es, quod non publica-
retur, quasi Te tua laude fraudare volu-
erim, hanc aliam accipe, sed aequè libe-
ram & procacem, eamque libris meis
prae fixam & publicatam; ut jam inde dis-
cant Romani, atque adeo totum Imperi-
um,

um, qualis sis, quamque ex aequo tecum
vivamus omnes. Hoc addit, sine dubio,
adversus illos qui optimum Imperatorem
rumoribus iniquissimis haud obscure in-
fectabantur: ut jam vidimus.

Ex aequo tecum vivat Imperium] Quam
sis comis & benignus erga omnes Imperii
tui homines, ut qui Te, non solum collo-
quio nostro, sed & epistolis licentioribus
laceffi, indulgenter feras, imo & saepius
optes. *Imperium* autem dixit, quasi ut
componeret cum *aequitate*, quae res dis-
sociabiles esse credebantur & tamen in eo
commixtae sunt & conciliatae. Vide Ta-
citum in Agricola, cap. 3. *libertatem mis-
cuit & principatum.* & An. I. c. 4. *Igi-
tur verso civitatis statu, nihil usquam prisci &
integri moris: omnes exuta aequalitate iussa
principis adspexit.*

Triumphalis & Censorius tu] Sic omnino
legendum est, praeeunte Murbac. *Censor
justus exiesque consul: nec absidente Londi-
nensi, Triumphale & Censorium ut exiesque con-
sul: ut de emendatione Salmasii valde du-
bitare liceat. Sic enim ille legi jubet: Sciatis
que omnes quam ex aequo Tecum vivat Im-
perium*

perium, Triumphali & Censorio, ac Tribunitiae potestatis particeps, & quod his nobilius fecisti, dum illud patri pariter & equestri ordini praestas, Praefecto praetorio ejus, omniaque haec Reip. Et nobis quidem qualis in castrensi contubernio. Vide interim quia verborum & sententiarum granditate Principis laudes persequatur; quos honores congerat, Triumphum, Censuram, Consulatus, Tribunitiam potestatem, Praefecturam praetorii: hinc patri fides debita & servata, ordini equestri decus & ornamentum; quoniam ex eo ordine praefecti praetorio adsumebantur; & Reip. summa securitas: Amicis vero eundem plane se praebebat, quem ante fuerant experti. Torsit tamen aliquantulum hic locus Rhenanum, Et nobis quidem qualis in castrensi contubernio, quasi male cum proximis cohereat, ideoque ex Murbacensi suo, omniaque haec reiprae est & nobis quidem &c; haec elicit: omniaque haec Reipublicae. Praebes te nobis quidem qualem castrensi contubernio; nec quidquam in Te mutavit fortunae &c. Verum Londin. & Ven. i. ut vulgo; nisi quod non praefectus praetorio, sed praetorii, ut semper loqui amant Tacitus

Tacitus & Plinius junior. Jam vero quare cupiebat haec publicari & in acta quaedam exire Titus Vespasianus, pulchrè vides: ut scilicet eo testimonio tam luculento confunderentur virtutum suarum obtrectatores, & posteris quoque monumenta ea relinquerentur, quibus optime nosci & demonstrari posset.

Nec quidquam in te mutavit.] Lond. & Ven. 1. Nec quicquam mutavit in Te fortunae amplitudo in his, nisi ut prodesse tantundem posses ut velles. Sic fere Plinius alter, in Panegyrico, cap. 24. Solum ergo Te commendat augetque temporis spatium. Iunxisti enim ac miscuisti res olim diversissimas, securitatem olim imperantis & incipientis pudorem. Non tu civium amplexus ad pedes tuos deprimis, nec osculum manu reddis: manet Imperatori, quae prior oris humanitas, dextrae verecundia: incedebas pedibus, incedis: laetabaris labore, laetaris: eademque omnia illa circa Te, nihil in ipso Te fortuna mutavit.

Nobis audacia sola superest.] Nos vero, qui Te facilem ac jucundum quotidie experimur, ac plane eundem ac olim in castris contubernio, non possumus Tecum ita

timide & verecunde agere: & profecto obnoxii esset animi, non eadem ora atque oculos ostendere principi, quibus ab eo tam blande & comiter excipiaris.

Perfricui faciem] Nempe ex ista tua facilitate animum volui sumere & pudorem excutere; *nec tamen profeci; quoniam alia via occurris ingens.*

Ingenii fascibus] Sic optimus Londinensis, non *ingentis*, ut Murb. & Ven. 1. Unde Rhenanus faciebat *ingenitis*. Eodem fere sensu. Opponuntur hic autem *Imperii* & *Ingenii* fascies, rara satis felicitate in eo principe conjuncti: illi quidem populo, aut turbae tumultuosae timendi, non Plinio, cui ad Titum facilis aditus; hi autem, non populo, sed maxime Plinio formidabiles, qui novit quali viro, quam praestantis ingenii & eloquentiae, opus suum dedicet.

Facundiae] Sic edidimus ex Londinensi & Ven. 1. suffragante Rhenano: quam & *facundia* ferri possit.

Quanto tu ore patris laudes tonas] Quae modo *fulgurabat* in Tito eloquentia, jam *tonat* & quidem in loco, quando nimirum Patris sui virtutes sunt extollendae: quod

34 IN PRAEFATIONEM

fidei pariter & pietatis argumentum, omnibus, sed principibus viris maxime, commemorandum existimo.

Quanto fratris amas] Harduinus: *Quanto studio fratris tui laudes aemularis, quem poetica arte scimus eximium.* Verum, ut facile concedatur *amare laudes* dici posse, non inde sequitur hoc idem valere quam *laudes aemulari*; neque etiam placet *quanto* ORE AMAS; ut de ea lectione merito dubitarint viri eruditi. Certe Dalecampius, inter variantes & hanc refert, *quantum fratrem amas*! Sed hoc nihil ad ingenium; cuius tamen fascibus praecipue se submovi confitetur. Propius vero Rhenanus, *ammas*: unde Exscriptores, ob similitudinem litterarum *ammas* fecerint & novissime *amas*. Ut ut sit, ea certe lectio praefenda est; quae dum ingenium Titi aut eloquentiam laudat, fraternae quoque caritati se se accommodet, quae fuit in eo plane singularis.

Quemadmodum fratrem quoque imitareris excogitasti.] Titusne an Domitianus fuerit, cui dicatum sit hoc opus, major olim, quam nunc est, Eruditorum concertatio fuit.

fuit. Pro Tito multa faciunt, quae, post
 Barbarum & alios, accurate satis enume-
 ravit Harduinus, & eo fere inclinant om-
 nium bonorum animi. Quis enim aequo
 animo ferat virum integerrimum, ut certe
 noster erat, tam flagitioso mox principi ita
 adulari, ut eum *Imperatorem & jucundissimum*
 quidem nominet, *Triumphalem & Censori-*
um faciat, *Præfectum praetorii & tribuni-*
tiae quoque potestatis participem: quae
 omnia de Tito ut verissima sunt, contes-
 tantibus Historicis, de Domitiano, iisdem
 tacentibus, non possunt non esse falsissima.
 Torfit me tamen aliquando, fateor, hic,
 quem nunc prae manibus habemus, locus:
 quemadmodum fratrem quoque imitareris ex-
 cogitasti; ut modo hunc, modo illum imi-
 tatorem suspicaret. Titus Suetonio La-
 tinae Graecaeque linguae, vel in orando, vel
 in fingendis poematibus promptus & facilis ad
 extemporalitem usque: Eutropio facundissi-
 mus, qui causas Latine egerit, poemataque &
 Tragoedias Graece composuerit. DOMITIA-
 nus autem, si Tranquillo credimus, simu-
 lavit & ipse mire modestiam, in primisque
 Poëticae studium, tam infuetum antea sibi,

quam postea spretum: quod mutuatum ex Tacito facile credas: simplicitatis ac modestiae imagine in altitudine conditus, studiumque litterarum & amorem carminum simulans, quo velaret animum & fratris aemulationi subduceret; hoc est, ne ambitionis aut rerum novarum insimularetur, dum haec levia captaret. Jam vero si ex istis lineamentis imaginem utriusque tibi praeformes, non Titus, qui promptus & facilis in ea re, sed Domitianus, qui totum hoc studium, quaecunque fuerit, ex simulatione magis quam ex naturae impetu adripuerit, tibi videbitur imitator: cui propterea non primae, sed secundae semper tribuuntur partes. Et tamen hic primas auferre videtur Domitianus, qui fratris imitationi praeponatur. Quanto verius dixisset: *O mira foecunditas animi, quemadmodum frater quoque Te imitaretur excogitasti!* & sic quoque legendum censuit Paulus Cigalinus, dum hunc ictum voluit evitare. Sed quoniam ejus lectionis testes nullos adhuc vidimus, nec invitis libris aliquid ejusmodi divinare liceat, videamus & ipsi qua ratione sibi constare possit ingeniosissimus

geniosissimus Plinius. Nihil muto. Domitianus, jam patre principe, animum condens, poëticae se dedere simulavit & recitavit etiam publice, sive ex ingenio suo, sive aliorum operâ, ut se fratris aemulationi subduceret; ideoque totus fere in carminibus pangendis fuit. Titus vero sub Patre, non jam privatus, sed Imperator, patrisque collega, imo vero tutor imperii, ut etiam epistolas dictaret & cetera Reip. officia capesceret, non tantum ab re sua otii sibi habebat, ut poetam ageret; sed hoc, ut sibi minus decorum, fratri otioso relinquebat, ita tamen, ut rebus suis ferentibus, nonnunquam cum fratre ludendo congrediretur & amice certaret, facilitatem & promptitudinem suam in his levioribus exercens. Hinc illa *fecunditas animi*, qua cum ceteros domi militiaeque in omnibus aequasset aut superasset, fratrem etiam in his naeniis non dedignabatur imitari.

Sed haec quis possit intrepidus aestimare]
 Quae confidentia & temeritas mea esset, inquit, si haec, quae Tibi offero, intrepidus aestimarem, hoc est, sine ulla haesitatione

sitatione verum iis pretium statuerem, jam jam subiturus ingenii tui iudicium, ista nuncupatione laceffitum?

Nec doctissimis &c.] Haec sunt Lucilii, quae Cicero mutuatus est, & inde repetit noster. Sed in Codicibus mira varietas: Londinensis, *Nec doctissimos manium persium haec legere volo, junium congum volo.* Ven. 1. *nec doctissimum omnium persium haec legere volo, junium lelium volo.* Sed veram lectionem e Murbacensi suo restituit primus Cl. Rhenanus & adoptavit Harduinus: quem vide.

Qui primus condidit styli nasum] Qui primus inter nos Satyram invenit. Sic infra, *pingendi fingendique conditoribus:* modus loquendi nostro perfamiliaris. Hic vero, in Ven. 1, magnus purpurae pannus adfusus est, quem uncis inclusum exhibere tibi voluimus. *Qui primus condidit styli nasum* [legerit quasi abusionem & vituperationem reputabit. Primus enim satyricum carmen conscripsit, in quo utique vituperatio uniuscujusque continetur. Nasum autem dixit quasi vituperationis signum, vel maxime naso declarandum] dicendum [est si advocatum] sibi paravit &c. Atque haec eadem fere, sed

in margine Londinensis reperiuntur, manu recentiore conscripta: ut dubium non sit qua ratione in textum primae Editionis irrepperint: & utinam quidem haecenus.

Quanto nos causatius ab aliquo iudice defendimur] Sic Londinensis, Murbacensis & Ven. 1. nisi quod haec Latinius forsan & melius *cautius*, non *causatius*: voce mihi suspecta, quam alibi unquam legisse me, non memini. *Defendimur* autem, non *defendimus*, ut Harduino placuit, quamvis utrumque in suis repperisset. Nos Plinio obsequentiores primum praetulimus: ut supra de Cicerone, & quod miremur, inquit, *per advocatum defenditur*.

Et repulsis, tanquam honoribus inemptis, gaudentem] Nos primi omnium ita reposuimus, suadente viro summo, Corn. Tacito, in Historiarum secundo, cap. LX. *Mario Celsi consulatus servatur: sed creditum famā, obiectumque mox in Senatu Caecilio Simplici, quod eum honorem pecunia mercari, nec sine exitio Celsi voluisset. Restitit Vitellius, deditque postea consulatum Simplici, innoxium & inemptum.* Vide quam belle sibi conveniant ejusdem aevi scriptores! sensu ex-

40 IN PRAEFATIONEM

imio, & repulsis, inquit ille, *tanquam bonoribus inemptis gaudentem*: hoc est, quasi ipsos honores adeptus esset, non malis artibus, non pecunia & ambitu, sed meritis suis & libera omnium bonorum consentione, quae fuit & Marci Tullii peculiaris exultatio. *Itaque non me, inquit, extrema tribus suffragiorum, sed primi illi vestri concursus; non singulae voces praeconum, sed una voce uniuersus populus Consulem declarauit.* Sunt qui tamen *ineptis* gaudeant, ut legitur in omnibus libris; sed quis non videt id factum fuisse *elisâ lineolâ*, quae prius *ineptis* superaddita veram lectionem repraesentabat? Cur enim eos honores despiceret Cato, quos honeste petierat & sancte administrare poterat? Alii non *ineptis*, quod certe ineptum est, sed *indeptis*, ut in Londinensi quoque, sed manu recentiore litterâ *d* superposita. Ridiculum; quasi non potuisset Auctor, & mollius quidem, *adeptis* ponere, si hoc voluisset. Rhennus denique non *ineptis*, neque *indeptis*; sed *meritis* simpliciter, tum ob scripturae similitudinem, tum etiam ex sensu, quem *eximium* putat, & repulsis, *tanquam bonori-*

bus meritis, gaudentem: quasi laudis & meritum conscientia se se consolaretur. Quae quidem conjectura, an verissima sit, ut ille opinatur, aliorum iudicium esto.

Quod tum Porcio innocentia rebus humanis summa inesset.] Sic optime hunc locum restituit ex Murbacensi suo Rhenanus. Ita enim in eo legitur, hoc se facere quod tum pro innocentia rebus humanis summum esse profitebantur: ut ex porcio, male seu breviter scripto, amanuenses fecerint pro & deinde ex summa inesset, summum esset, levi differentia. Nec aliter Londinensis, quod tum pro innocentia rebus humanis summum esset: quin imo & Ven. 1. quod tum per innocentiam rebus humanis summum esset. Harduinus vero post alios, hoc se facere pro innocentia (quod in rebus humanis summum esset) profitebantur: quasi id referat ad innocentiam Candidatorum. Verum multa sunt, quae in electione merito culpentur: & primum quidem priorum verborum suppressio, quae servari debebant, Q U O D T U M pro innocentia &c. deinde particulae transpositio; Q U O D in rebus humanis summum &c.; quasi de industria facta, ut constaret

ret parenthesis: porro ipsa verborum constructio vitiosa: quis enim ferat, *hoc se facere pro innocentia, quod in rebus humanis summum esset*, quasi non potuisset dicere, *quae rerum humanarum summa esset*, si hoc significare voluisset: denique & personae laudatae oblivio, Catonis scilicet, non Candidatorum, qui ea lege pecunias deponebant apud virum innocentem & integerrimum, *ut ejus arbitratu honores peterent & qui contra fecisset, ab eo condemnaretur*, ut diserte Cicero ad Q. Fratrem Lib. 2. Ep. 15. *quae quidem comitia, inquit, gratuita si fuerint, ut putantur, plus unus Cato fuerit, quam omnes leges, omnesque judices. Et hoc est ipsum quod Plinius dicit, quod tum Porcio innocentia rebus humanis summa inesset: sive, quod tum Porcii innocentia in rebus humanis summa esset. Adde & sequentia: inde & illa nobilis M. Ciceronis suspiratio, O Te felicem, Marce Porci, a quo rem improbam petere nemo audet! Haec illa est innocentia, haec integritas plane singularis, quae tum, difficillimis scilicet temporibus, Reip. statu plane turbato, rebus humanis summa erat: quod & Sallustius in illa praeclara*

clara Caesaris & Catonis comparatione confessus est. *At Catoni studium modestiae, decoris, sed maxime severitatis erat: non divitiis cum divite, neque factione cum factionoso: sed cum strenuo, virtute; cum modesto, pudore; cum innocente, abstinentia certabat.*

Adeo summum quisque causae suae judicem facit quemcunque quum eligit] Sic plane Ven. I. ut Murb. quoque, & Codices Harduini melioris notae. Unde ille, *vulgo in editis, QUEMCUNQUE ELIGIT*; quasi priorem Editionem de industria neglexisset.

Unde provocatio adpellatur] Sic in omnibus Mss. & Edd. sed haec suspecta visa sunt viris doctissimis; nec immerito sane. Quis enim credat Plinium nostrum tam putide cum Imperatore erudito agere, ut ipsum docere velit unde provocatio adpellatur? Aliquid certe latet, quod subodoratur Harduinus, quum rectius scribi putat, *unde provocatio expellatur*. Gallice dicimus, *dont on ne peut plus appeller*. Et hoc est ipsum quod Plinius voluit, quum *summum judicem* dixit eum quem eligis: atque etiam Candidati voluerunt, quum profiterentur se ideo pecunias suas apud Ca-

tonem

tonem deponere, atque adeo eum rerum suarum arbitrum facere, quod ei talis innocentia esset, quae *summa* tunc in rebus humanis existimaretur. Sic Cancellario suo designato quondam Rex Galliae, *Non Te elegissem*, inquit, *si novissem melionem*.

Et ideo subit cura, ut quae tibi dicantur Te digna sint] Murbacensis simpliciter, *Et ideo cura, ut quae tibi dicantur tum digna sint.* Londinensis, *Et ideo curavi quod tibi dicantur cum digna sint.* Ven. I. *Et ideo immensa praeter ceteras subit cura, ut quae tibi dicantur tui digna sint.* Hermolaus praefert *condigna sint.* Sunt qui & tui defendant, vel Cicerone advocato, *Suscipe curam Et cogitationem dignissimam tuae virtutis.* Sed haec sunt levioris momenti,

Nec admittunt excessus, aut orationes, sermones] Excessus ii mihi videntur esse, quos Gallice dicimus, *des traits brillans Et hardis, des saillies bûreuses Et surprenantes:* in quibus Orator, aut Poeta modum, sui fere oblitus, excedere videtur. Vide omnino C. Plinium Caecilianum, Ep. 26. lib. IX. ubi hoc argumentum fusius tractat & multa id genus tum ex Homero, tum ex Demosthene congerit.

Non

Non alia jucunda dictu, aut legentibus blanda, sterili materia] Murbacensis tantum, *jucunda dictu aut legentibus blanda, sterili materia:* & sic quoque Londinensis. At Ven. I. *Nec jucunda dictu* &c. quod forsan melius.

Quae Graeci τῆς ἐγκυκλοπαιδείας vocant] Sic quoque Londinensis, sed Latinis litteris, *thesneydiopedias*, quod non intellexit, qui scribebat.

Ut in fastidium sint adducta] Murbacensis, *ut in fastidium adducta.* Londinensis, *sint ducta.* Ven. I. *adducantur.*

Et Naturae sua omnia] Sic nos intrepidi posuimus, invitis licet omnibus libris atque editionibus: cum prius ubique legeretur, & *naturae suae omnia.* Quod, quia confidentiae forsan nimiae speciem habere videbitur, operae pretium est attendere & rem cognoscere. Postquam Auctor multa praeclare de Imperatore, de se autem quaedam modeste praemisit, jam ad operis argumentum & difficultates progreditur. *Rerum natura, inquit, hoc est vita narratur . . . Praeterea iter est non trita auctoribus via . . . Nemo apud nos qui idem tentaverit,*

tentaverit; nemo apud Graecos, qui unus omnia Jam vero adlingenda quae Graeci ~~τῆς ἐγκυκλοπαιδείας~~ vocant, & tamen ignota, aut incerta ingeniis facta Res ardua vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam & Naturae sua omnia, hoc est illi Rerum naturae, quam supra dixit & quasi totius operis sui argumentum praemonstravit; ideoque & tanti incoepti granditatem considerans, haec subjungit: Itaque etiam non adsecutis, voluisse, abunde pulchrum atque magnificum est. Quid enim magnificentius, quam Naturam universam scriptis suis pandere & quasi legentibus ante oculos proponere? Qui autem legunt, omnibus vero naturam & naturae suae omnia, dicant mihi, si volunt, quid sit omnibus dare suam naturam? Nimirum singulis rebus suas proprietates tribuere; quod ego aio & sibi voluisse Plinium quovis pignore adfirmo. Sed quid erit deinde, naturae suae omnia; nisi putidam ejusdem plane sententiae repetitionem, auctore nostro prorsus indignam? Quanto verius & instituto convenientius,

entius, singulis rebus naturam suam red-
dere, quod est utilitatis ; & Naturae vero,
cujus Historiam aggreditur, omnes divi-
tias, Caeli, terrae, maris, aeris, hominis, ani-
malium, piscium, volucrum, atque adeo
insectorum, fideliter & ex ordine percur-
rere ; quod est *magnificentiae* ! Ut omnino
eo respexisse videatur suae sororis filius
Caecilianus, Lib. III. Ep. 5. ubi, inter A-
vunculi Libros, hos quoque Naturalis His-
toriae recenset & optime laudat : *opus dis-*
fusum, inquit, eruditum, nec minus varium
quam ipsa Natura.

Populi gentium victoris] Sic fere noster
ubique, qua data occasione, Pop. Romani
laudes extollit ; sed inde praecipue, quod
ceteras gentes domuerit. Vide nos in
Gallico opere, *Histoire de la Peinture anci-*
enne, p. 156. ubi hunc locum Libri 35.
egregie sanavimus ; *aliae foris & circa li-*
mina domitorum gentium imagines erant, ad-
fixis hostium spoliis ; cum prius legeretur do-
mitarum gentium, sensu absurdo.

Ex quaesitis auctoribus] Sic reposuimus
ex Ms. Lond. & Ven. I. ubi diserte *ex-*
quisitis, non ut alii, *ex exquisitis*, quod du-
rum

rum prorsus & Plinii nitore indignum; cum & apud Tacitum, *quaesiti honores*, atque etiam *quaesitissimi* dicantur; & satis verisimile sit Librarios plerumque, dum male exciperent dictantis voces, non bene scripsisse. Nisi quis praeferat, *exquisitis auctoribus*, sine praepositione geminata.

Triginta sex voluminibus] Et tamen haec ad Titum praefatio quasi *liber primus Natur. Historiae* habetur & nominatur, contra fidem Auctoris & codicum. Certe noster Londinensis ab initio haec habet; *Epistola libris praemissa*; quae videntur antiquioris aevi.

Subcivis temporibus] Sic Mss. omnes & Ven. 1. Hoc autem a Cicerone; cuius volumina ediscenda existimat. Sic enim ille in I. volumine, de Legibus: *Subcivis quaedam tempora incurrunt, quae ego perire non patior.*

Ne quis vestrum putet his cessatum horis] Sic plane Murbacensis, Londinensis & Ven. 1. nisi quod *putetis*, non *putet his*. Unde Rhenanus suspicabatur, *Ne quid vestris putetis cessatum horis.* Quod deinde a Dalecampio adreptum, vulgo receptum est;

est; honesta oratione. Nocturnis, inquit, subcisiuisque temporibus ista curamus, ne forte putes, Tu, aut Pater, quibus utique temporis & otii rationem debere me existimo, vestris horis ita cessasse, ut neglectis officiis, dies totos his naeniis consumerimus: haudquaquam ita est, Imperator. Dies vobis impendimus, interdiu vobis & Reip. laboramus; noctu vero & horis nostris haec levia tractamus. Cui quidem sententiae an faveat Caecilianus, in Epistola illa de Avunculo & operibus ejus, viderint acutiores. *Ante lucem, inquit, ibat ad Vespasianum . . . nam ille quoque noctibus utebatur; inde ad delegatum sibi officium. Reversus domum, quod reliquum temporis studiis reddebat . . . aestate, si quid otii, in sole jacebat; liber legebatur, adnotabat, excerperebatque.* Sunt tamen & libri veteres, in quibus diserte legitur, *Ne quis vestrum putet his cessatum horis: quod praetulit Harduinus*

Musnamur] Sic ex suo Colb. 2. post Turnebum edidit Harduinus. Sic quoque & in suo Murbacensi Rhenanus invenit: verbo a Musis deducto. Hinc & supra;

50 IN PRAEFATIONEM

novitium Camenis Quiritium tuorum opus.
 Neque abludunt Londinensis & Ven. 1.
 ille, *mussinamur*; haec, *musitamur*; levi u-
 trimque differentia. At Chiffletianus, *mug-*
ginamur, hoc est, *nugamur*, tarde aut neg-
ligentius conamur, testibus Festo & Nonio,
 item Cicerone ad Atticum, Lib. II. Ep.
 12. *De Ocella, dum tu muginaris, nec mihi*
quidquam rescribis, cepi consilium domesticum
 Et hic quoque *muginamur* scripisse Plini-
 um contendit Rheñanus, unde prodierit
 glossa, *musstitamus*, quae paulo post in tex-
 tum irreperit. Quin & Josephus Scaliger
 eandem lectionem in notis ad Festum con-
 fitetur. Ut ut sit, locus ille Ciceronis,
 quem in partes adpellant, *dum tu mugina-*
ris, nec mihi quidquam rescribis, quomodo
 conveniat huic nostro Pliniano, non vided.

Nec fiducia operis haec est, sed indicatura]
 Sic plane Londinensis & Murbacensis:
 At Ven. 1. *Nec fiducia operis haec est indica-*
tura: quasi voluerit, *Haec fiducia operis,*
haec est indicatura: ut fere Hermolaus e
 veteri lectione. Ut sit sensus: Cum mea
 intrepide aestimare non audeam, multo
 minus ea digna judicare, quae Tibi offe-
 rantur,

rantur, haec saltem operis fiducia restat, hoc verum ejus pretium, quod Tibi dici-
ri voluisti. *Indicatura* autem nota est,
qua solemus alia ab aliis secernere, sive
naturalis ea sit, sive hominum instituta
aut arbitrio rebus adscripta.

*Nos quidem omnes, Patrem, Te, Fratrem-
que*] Novum & indubitatum argumentum,
haec Tito, non Domitiano esse dicata:
alioqui justa reprehensione non caruisset
Plinius, qui naturae & dignitatis ordinem
non servasset; & Titus haud dubie aegre
tulisset.

*Temporum nostrorum historiam orsi a fine
Aufidii*] Murb. & Lond. *a fine aut fide*;
nimirum *Aufidii*; quod quum male scrip-
tum invenissent amanuenses, non bene
reddiderunt. Quin & in Londinensi haec
duo verba, *aut fide*, obelo transfixa sunt,
manu, credo, recentiori; ideoque & a
primo Editore neglecta, quasi damnata
& stylo confossa. Alii postea reposuere
Aufidii Bassi, ex epistola, ut videtur, C.
Plinii junioris.

Jam pridem peracta sancitur] Sic MS.
omnes, ut & Ven. 1. & aliae quoque vete-

§2 IN PRAEFATIONEM

res Editiones: sensu, ut mihi quidem videtur, eximio. Jam pridem a me peracta historia haec, amicorum nunc iudicio & censurae subijcitur, ut eorum calculo & quasi sanctione confirmata, in publicum prodire audeat: audaci forsan loquendi modo, sed haudquaquam a nostri acumine & granditate abhorrenti, qui vel in limine Epistolae voluerit, ut sua *in quaedam acta* exeant: quarum quidem locutionum eadem fere sententia est. Nam & acta & edicta, tum vero sancuntur, quando legitima auctoritate confirmantur & subinde prodeunt. Quod si considerasset attentius nobilis ille Delphini Commentator, nunquam eam lectionem sollicitasset, neque suum *sancitur* substituisset, nullo exemplo aut argumento idoneo, reclamantibus libris atque ipsa etiam ratione. Cum enim dixisset, *ubi sit ea, quaeres?* Jam Imperatori respondet, *Peracta sancitur*, quasi diceret, Non diu expectabis; postquam enim amicorum iudicio & censura emendata fuerit, statim publicabitur. Non tamen sine auctoris verecundia; Et alioquin, ait, *statutum erat heredi mandare, ne quid ambitioni dedisse videretur*,
judicaretur.

judicaretur. Satius esset, inquit, eam adhuc premere & heredi mandare, ut pudori meo & existimationi consulerem; sed vincit obsequium Imperatori optimo & jucundissimo debitum. Non me latet haec plane aliter ab Hermolao intelligi. *Dudum*, inquit, *perfecta est, sed inter arcana custoditur sanciturque:* quasi eo animo scriberentur historiae, ut inter arcana deponerentur; aut ex bonis auctoribus non liqueret quaevis, aut sententia huic vocabulo subsit. Apud Ciceronem certe ea sanciantur omnia, quae sunt publici juris, edicta, leges, acta, jura, foedera, quando scilicet ea auctoritate muniuntur, ut jam ab omnibus legi & observari debeant.

Ne quid ambitioni dedisse] Vivente scilicet cum liberis suis Principe Vespasiano, quibus ut adularetur, historiam suam conscripisse obrectatores clamitassent.

Proinde occupantibus locum faveo, ego vero & posteris] Quamvis ea nunc sanciantur, inquit, mox in lucem emittenda historia, non tamen ita propero, ut aliis occupantibus locum aut succenseam, aut invideam; imo vero & posteris faveo, quos scio no-

54 IN PRAEFATIONEM

biscum decertaturos, ut nos fecimus cum prioribus. Quosdam videtur inuere, ejusdem argumenti historiam forte tum cogitantes: inter quos numerari forsan & Tacitus potest, qui *dignitatem suam a Vespasiano inebotam* ipse in Historiarum initio conficitur.

Argumentum hujus Stomachi] Hoc est, ingenii & indolis. Sic Plinius alter, Ep. 14. Lib. VI. *Mei certe stomachi haec natura est, ut nihil nisi totum & merum velit.* mod. x. s. s.

A juratissimis] Sic libri omnes, ut & vetus Editio, liquido sensu. Scito enim conferentem auctores me deprehendisse a *juratissimis* & proximis veteres transcriptos ad verbum, neque nominatos. Quem locum egregie emendasse se nullus dubitat Beatus Rhennus, dum reponit a *furacissimis*: quasi vero mirum esset, homines furaces aliena exscribere atque pro suis venditare: quum contra id fieri a juratissimis, non possis non mirari, aut etiam stomachari. *Juratus* enim is dicitur proprie, qui suam sacramento fidem, sive publice, sive privatim obstrinxerit: ut passim *juratus* senatus, judex, consul, *juratae* cohortes, sed & latiori sensu, qui magnam fidei & candoris speciem

speciem prae se ferre uidetur, ut sunt auctores fere omnes & Historici praecipue; quo nomine quoque satis urbanè deridentur in ludo Senecae de morte Claudii Caesaris: *Haec ita vera si quis quaesierit unde sciam; primum, si noluerò, non respondebo: quis coacturus est? ... Si libuerit respondere, dicam quod mihi in buccam venerit: quis unquam ab Historico jurato res exegit? Jam vides & ἐρωτῶντος juratum dici; quidni & iuratissimum?* Quae dum otiosus adnoto, non queo non meminisse Arnaldi & Malebranchii altercationum; qui cum ingenio & eloquentia pares, animosissime aliquando inter se contenderent & malae fidei se invicem infimularent, jurare ille continuo & quovis sacramento se purgare instituit: quod genus defensionis alter cum repudiaret, atque etiam satis aperte derideret, insanire vero Arnaldus tum coepit & crudelitatem Adversario exprobrare diris modis. Succurrit hic quoque lepida illa Varillasii excusatio, qui, cum instarent multi & exostularent, ut diceret unde sua portenta historica hausisset; confidenter, ut solebat, *Non indicaturum unquam,* respondit,

pondit, quoniam silentii fidem sacramento obstrinxisset.

Quae volumina ediscenda] Virgiliana scilicet & Tulliana: non, ut vulgo, quae volumina ejus ediscenda, ut referatur ad Ciceronem, excluso Marone. Quod contra auctore Rhenano: nam in Murb. Lond. & Ven. 1. ejus discenda tantum, ut ex praepositione e, ejus fecerit Interpolator: sensu frigido & invenuto, aut certe nullo.

Cum sors fiat ex usura] Sic Mss. & Edd. omnes. Sors autem, ut alia significat, saepe etiam summam, ut notum est, aut primam pecuniam denotat; quae quamvis exigua sit, potest quam maxime ex alia mutuo accepta augeri, si accedat industria, & lucro facto reddatur mutuum. Quod certe satius est, quam furari; cum si hoc facias, in furto deprehendi possis & rem simul ac famam perdere. Sic ille, qui ex alienis scriptis ea mutuatur, quae in rem suam faciunt & fatetur semper unde habeat, quod revera est mutuum reddere, tum reculam ipsam industrius auget, tum etiam honori suo & existimationi consulit. Qui vero secus facit, & alienis, tanquam

utitur, ne quidem de nomine adpellatis
auctoribus, praeter ingrati animi crimen,
quod turpissimum est, furti quoque macu-
lam & poenas incurrit. Tum demum
ipsi pereunt & fors & usura, & jam con-
clamare cum lenone Terentiano potest,

Hei mihi!
Etiam de sorte nunc venio in dubium miser!

Usura autem hic esse videtur, non foenus,
quod pro debita pecunia statutis tempo-
ribus creditori solvitur, ut putavit Hardui-
nus, sed ipsissimus pecuniae usus, sensu
hujus vocis primario, ut *lucis usura*, *tempo-
ris*, *vitalis*, *corporis*, ut & *pecuniae* quoque:
vel ipso Cicerone teste, Tusc. Disp. I.
108. *Natura dedit usuram vitae, tanquam
pecuniae, nulla praestituta die.* Jam vero ex
ipsa usura sortem sive rem cuique fieri,
quis neget? Et hoc est quod voluit Pli-
nius: Obnoxii, inquit, ingrati & infelicis
ingenii est, in furto deprehendi malle,
quam mutuum reddere, cum praesertim
fors fiat ex usura: cum ex ea mutatione
& pecuniae acceptae usura rem facere de-
bueris,

bueris, aut certe legitime potueris. Quae malum, iniquitas & iniustitia est, inquit, illum fraudare velle, qui Te divitem fecit! *Jam jam* *ia*, &c.] Murbacensis, *Jam jam* *mos*, & Londinensis quoque, sed brevius *jam iamos*; ut facile cum Rhenano suspi- ceris, *Jam* *iasuds*, quod *Violetum*, aut *Vio- lationem* intelligi voluit. Nos, ex Editione omnium prima, *jam jam* retinuimus; quae vero sequuntur, quoniam in ea praeter- missa sunt, tanquam Graeca, sed spatio relicto, ex aliis supplevimus. *Ia* autem magis adrisit quam *Musae*; quanquam & hoc cum altero conjunxit Harduinus hoc modo: *Jam ia*, *μῶσα*, *παιδίσκου* &c. ut sint omnes Inscriptiones Graecis litteris scriptae: & recte hoc quidem.

Nostri crassiores] Murb, & Londin. iisdem fere litteris & apicibus, *nostri grossiores an- tiquitatum exemplorum artiumque facetissimi* *lacubrationem* puto quia ut *baculus* erat & vo- cabatur paulominus asserit Varro in *Satyris* suis *fustulit* & *flexiabula*; nimirum *flextabula*; quanquam Ven. 1. *flexibilia*, non *flexiabu- la*. His plane consonant *Vetus Dalecam- pii* & *Harduini Reg. 2. facetissimi Lacu- brationem*

brationem puto quia bibaculus erat & vocabatur paulo minus asserit Varro in Satyris suis sustulit & flaxtabula. Unde & hic edidit, Nostri crassiores Antiquitatum, Exemplorum, Artiumque: facetissimi Lucubrationem; ut qui Bibaculus erat & vocabatur: paulo minus serio, Varro in Satyris suis sesquialyssem & Flextabula. Quam lectionem ita in integrum se primum restituisse gloriatur diligentissimus Commentator. In integrum dixit, quoniam scilicet H. Vossius, vir celeberrimus, id ex parte jam fecerat & ei praeiverat hoc modo, *Observ. ad Catullum*, p. 32. „ Ceterum non helluonem tantum, sed & bibaculum fuisse (hunc scilicet “ Furium) docet nos Plinius in praefatione “ ne magni operis, cujus verba, quia vulgo non recte se habent, & infeliciter “ admodum ea corrigere conatus sit vir “ magnus, in praefatione Exercitationum “ ad Solinum, emendata adscribam. Nostri “ crassiores Antiquitatum, Exemplorum, Artiumque. Facetissimi Lucubrationum: puto “ quia Bibaculus erat & vocabatur. Paulo “ nimis adserit Varro in Satyris suis sesquialyssem “ & πλάγ tabulis. Quia iste Bibaculus non “ „ nomine

60 IN PRAEFATIONEM

„ nomine tantum, sed & re ipsa esset Bi-
 „ baculus & Lucubrationes pergraecandi
 „ gratia amaret, ideo dicit illum aliquanto
 „ facetius, quam reliquos, *Lucubrationum* ti-
 „ tulo libros suos inscripsisse.” Ergo *Lucu-*
brationum, non *Lucubrationem*, quod tamen
 praetulit Harduintus ex Nonio, cap. 7. cu-
 jus ego verba referam, quoniam ea quo-
 que nonnulla castigatione egere videntur.
 Sic autem ille in voce AUSPICAVI, pro
auspicatus sum, “ Plaut. Persa, *Lucro faci-*
 „ *endo ego auspicavi*. Idem, Stichus; *Eam*
 „ *ego auspicavi in re capitali mea*. Atta,
 „ *Lucubratione, Cum primo luci hodie ut*
 „ *exornata sit, atque ut auspicetis cras est com-*
 „ *munis dies*.” Quae verba novissima, sal-
 vo Eruditorum iudicio, sic emendo: *Atta,*
Lucubrationum primo; JUSSI HODIE UT EX-
ORNATA SIT, ATQUE UT AUSPICETIS CRAS
EST CONSTITUTUS DIES. Neque etiam pla-
 cet, paulo minus serio, jam antecedentibus
facetissimis: neque adeo paulo nimis adserit
 ut omnino ampliandum existimem.

Quum publicae famae tympanum potius videri
posset.] Editio Veneta prima, quam saepe
ut optimam adpellavimus; Apion qui-

dem Grammaticus, hic quem Tiberius Caesar
cymbalum Mundi vocabat, quoniam prae fa-
ma tympanum potius videri posset: ut volu-
erit Eximia, quum propriae famae tympa-
num potius videri posset: quod verissimum
hominis fuisse vitium, ex sequentibus pa-
tet: immortalitate donari a se scripsit, ad
quos aliqua componebat. His adde & A.
Gellii censuram, Noët. Att. Lib. V. Cap.
XIV. APION, qui Plistonices adpellatus est,
litteris homo multis praeditus, rerumque Grae-
carum plurimâ atque variâ scientiâ fuit. Ejus
libri non incelebres feruntur, . . . sed in his
quae audivisse, vel legisse sese dicit, fortasse
a VITIO STUDIOQUE OSTENTATIONIS, fit lo-
quacior: Est enim saepe QUAM IN PRAEDICAN-
DIS DOCTRINIS SUIS VENDITATOR. Ergo,
quem Tiberius Caesar Cymbalum Mundi
vocabat, hoc est, publicum Eruditorum
Laudatorem, eum noster propriae famae
tympanum potius dicendum judicavit; hoc
est, suae laudis venditorem clamosum ac
molestum. Et Murbacensis quoque, quo-
niam prae fame; ut Rhenanus aliquando pu-
taret de Apionis paupertate intelligendum,
quasi prae fame ille, extenta pelle, Tympa-
num

num videri posset. Ego vero opinabar rugari cutem ex macie aut fame, non extendi. Virgilius certe, *distentas lacte capellas.*

Ex illis mox intelligi velim] Sic Murb. Lond. & Ven. 1. sententia & constructione verborum ita flagitante: *Et ne in totum VIDEAR Graecos insectari, ex illis mox intelligi VELIM.* Nam si nos intelligi dixisset, ut voluit Harduinus, debebat utique *videamur* ante dixisse, deinde & *velimus.* Mox autem se intelligi voluit, quando nimirum libro septimo & novissimis quinque, de Pingendi, Fingendique conditoribus agetur, quos in libellis his inveniet, inquit.

Sed & omnibus quos edidi] Scilicet libris, ex Murb. & Ven. 1. quanquam & vulgata lectio ferri potest, *quae edidi.*

Ut obiter caveam istos Homeromastigas] Sic Ven. 1. & Vetus Dalecampii, non ob id, *Homeromastigae* autem ii sunt Zoili, qui obtreptione aliena scientiae famam aucupantur.

Paratos fuisse istos] Hoc est, Catoni ipsi paratos fuisse, scilicet, qui reprehenderent &

& calumniarentur. Sic Terentius in *Andria*, II. 1. *Ut Te arbitretur sibi paratum moechum, si illam duxerit: quae vis est huius vocabuli non omittenda.*

Qui obtrectatione aliena scientiae famam sibi aucupantur] Sic reposuimus ex Murba Lond. & Ven. 1. quanquam & vulgata ferri possit, *qui obtrectatione alienae scientiae famam sibi aucupantur.*

Multos fore qui vitilitigent] Hoc videtur ex fine praefationis huc translatum: *Ergo securi etiam contra vitilitigatores . . . exsequemur reliqua propositi.* Nam & in Murba-
tensi, *multos fore qui ut eligant, & in Londinensi quoque; nisi quod manu recentiore superadditum, ita reprobent: quod utrumque ex aequo retinuit Ven. 1. qui ita reprobent ut eligant, nullò sensû. Rhenanus autem ex τὸ ut eligant, facit, vellicent: Scio ego, quae scripta sunt, si palam proferantur, multos fore qui vellicent. Quod ut proprie dicitur de animalculis iis, quae insecta vocamus, quaeque plerumque malefica, ut ait M. Varro, dum artis aut naturae opus vellicant, deterius faciunt: sic quoque usurpatur de obtrectatoribus ineptis,*

eptis, qui, dum ipsi nihil boni efficiunt,
 aliena solent invadere: vel Horatio teste,
 Serm. I. 10.

Men' moveat, CIMEX Pantolius, aut cru-
ciet, quod

VELLICET absentem Demetrius?

atque etiam Cicerone; pro Corn. Balbo
 c. 26. *Quaquam istorum animos non est dif-*
ficillimum mitigare: more hominum irvidenti
in conviviiis rodunt, in circulis VELLICANT:
non illo inimico, sed hoc maledico dente carpunt.

Eorum ego orationes sino praetersfluere] Lo-
 cus afflictus & paene desperatus. Londi-
 nensis & Ven. 1. ut & Regius Cantabrigi-
 ensis: *Eorum ego orationes sibi praetereo;*
 nullâ plane sententiâ. Murbacensis tan-
 tum, *Eorum ego orationes sibi praeter.* Unde
 Rhenanus suspicabatur, *Eorum coaxatione*
irriter? quasi stultus plane, aut fatuus ef-
 fet, qui ranarum coaxatione moveatur.
 Et certissimum est, totum hunc locum in
 membranis ita comparere, ut plurimum
 notis & litterarum compendiis constet:
Eor. ego orationes s. ptereo: unde faeile errores
 oriantur.

oriantur. Alii enim, *sibi praeter*; alii, *sibi praetereo*; alii, *ibi praetereo*; alii *silentio praetereo*; alii denique, *sino praeterfluere*. Quod quantum abeat a veteri scriptura, vident omnes; quantum autem accedat ad asperum illud & vehemens Catonis ingenium, Eruditi judicent. Meae quidem expectationi respondere haec si dixerō, parum candide cum legentibus egero. *Non queo mihi temperare*, inquit noster, *quominus ipsa Censorii Catonis verba ponam quid enim ait in eo volumine?* Aliquid praeclari sine dubio. Scio ego quae scripta sunt, si palam proferantur, multos fore qui vellicent, sed nō potissimum qui verae laudis expertes sunt. Et optime quidem hactenus: sequentia vero pro re, homine, atque etiam promissore, paulo molliora videntur: *Eorum ego orationes sino praeterfluere!* Quae lepide, ut solet, sed tamen obscure reddidit vetus Interpretēs hoc modo: *Toutefois je laisse couler leur dire, comme on laisse aller l'eau par le bas.* Neque Hollandus infacete; *But surely, say what they will, I let their words run by, like rain water.* Multo simplicius Dominicus, *Lascierò dunque scorrere i ragionamenti loro.*

Nec respondere posse] Sic Murbacensis Londinensis & Ven. 1. quasi non ab Asinio haec, sed ab aliis dicerentur, qui Plancum in eum volebant commovere. *Nec Plancus inlepide, cum diceretur Asinius Pollio orationes in eum parare, quae ab ipso aut liberis post mortem Planci ederentur, nec respondere posse;* cum mortuis, inquit, non nisi larvas luctari. Jam si legas, *ne respondere posset,* ut ad ipsum referatur Pollionis consilium, tum vero ego dico, id satis sordidum per se & invenustum fuisse, ut nihil esset causae, cur tam plane enuntiaretur. Proinde aut haec redundantia tolle, aut cum Rhenano ex codicibus emenda.

Exsequamur reliqua propositi] Sic Ven. 1. quamvis Londinensis, *Exsequemur.* Perinde est, sed illud magis Phinianum.

Summaque cura ne perlegendos eos haberes operam dedi] Ven. 1. *ne legendos eos ab re operam dedi.* Londinensis, *ne legendos eos habere opam dedi.* Ut legendos omnino retinendum videatur, nisi placeat ejusdem vocabuli repetitio: *Tu per hoc & aliis praestabis ne perlegant.*

ISACUS VOSSIUS

In Observationibus ad Catullum.

Meas esse aliquid putare nugas] Ut paulo ante Trochaicum in prima sede, ita hic Iambum posuit, contra morem Latinorum; quorum auribus displicuisse hanc libertatem, facile colligas a Plinio, qui statim in Praefatione, ut obiter emolliret hunc versum, *nostras* maluisse videtur quam *meas*; quamvis in vulgatis Plinii exemplaribus id deprehendere non possis, utpote quae cum Catullo conspirent. Multis tamen non displicuisse insolentes istiusmodi syllabas, scimus e Martiale, *Verona docti syllabas amat Vatis*. Graecis praeterea familiare fuisse, ut in Hendecasyllaborum principio Iambum aut Trochaicum collocarent, docet Attilius Fortunatianus, qui Anacreontem & Sappho, cujus inprimis studiosus fuit Catullus, ipsum hoc factitasse scribit. Notum quoque Musicos cantibus suis saepe miscere *falsas voculas*, ut loquitur Cicero, III. de Oratore, ut nempe contraria con-

68 IN PRAEFATIONEM

trariis adposita magis elucescant. Ipsum hoc adfectasse videtur Catullus & hic & saepe alibi.

[ERGO non opus erat, ut hanc elegantiam, quam ignorare Plinius non poterat, sua emendatione turbaret. *Nostros* maluit dicere quam *meas*: Unde hoc constat? Ex aure? imo vero durissimum deprehenditur *nostras*, statim subsequente *esse*: Ex libris manu scriptis, an editis? sed illi non adpellantur; hi autem cum Catullo conspirant. An vero ex veteribus Grammaticis? sed & isti quoque Catullo favent, ut videre est apud Maurum Terentianum, de *Hendecasyllabo*:

Sed primi pedis ante lex tenenda est,

Spondeon siquidem videmus istic

Tanquam legitimum solere poni:

Post hunc Daetylon, atque tres Trochaeos

Cui nomen quoque Pbalaeco dederunt.

Verum mobilis hic locus frequenter

Nec solum recipit pedem, ut loquebar,

Spondeum; sed & aptius est Trochaeo:

Nec PECCAT pede natus ex IAMBO.

Exemplis tribus hoc statim probabis,

Docti

ANIMADVERSIONES. 69

Daëti carmine quae legis CATULLI:

CUI DONO LEPIDUM NOVUM LIBELLUM,

ARIDA MODO PUMICE EXPOLITUM?

MEAS ESSE ALIQUID PUTARE NUGAS.

Quos dixi modo jam pedes videmus

Diversos capiti trium locatos,

Spondeum, CUI DO.; Trochaeum, ARI.;

MEAS, quis neget hunc Iambon esse?

Et sic quoque Graeci ante Catullum, ut
supra monuerat:

Quem nos Hendecasyllabum solemus,

Tanquam de numero, vocare versum,

Tradunt Sapphicon esse nuncupandum:

Namque & jugiter usa saepe Sappho,

Dispersosque dedit subinde plures

Inter carmina disparis figurae.

Et revera si hanc licentiam usurpavit Catullus, de industria & data opera id fecit, ut mollior scilicet & lenior inde fieret: quare non erat causae ut iterum emolliretur. D. D.]

i. **L**IBROS naturalis Historiae, novitium Camenis Quiritium tuorum opus, natum apud me proxima fetura...

natos apud me...

Ex Mss.

ib. Duriusculum se fecit, quoniam volebat aestimari ea a Veraniolis suis & Fabullis.

quae volebat aestimari a Veraniolis &c.

Ex Mss. & Ven. 1.

3. Quanto nos cautius ab aliquo Iudice defendimus?

Quanto nos cautius (*Ven. 1. Cautius*) ab aliquo iudice defendimur?

Ex Mss. & Ven. 1.

4. Quam apud Catonem, illum ambitus hostem & repulsis, tanquam honoribus ineptis, gaudentem.

& repulsis, tanquam honoribus ineptis, gaudentem.

Ex Corx. Tacito.

ib. Hoc se facere pro innocentia, quod rebus humanis summum esset.

Hoc se facere, quod tum Porcio innocentia rebus humanis summa inesset.

Ex Mss.

Noa

EDITIO HARDUINI.

NOSTRA.

Non alia jucunda dictu, aut legentibus blanda, sterili materia.

Nec jucunda dictu, aut legentibus &c. *Ex Ven. 1.*

5.

Omnibus vero naturam, & naturae suae omnia.

Omnibus vero naturam & Naturae sua omnia.

6.

Ex ipso contextu.

Ex exquisitis auctoribus centum.

Ex quaesitis auctoribus centum.

7.

Ex Mss. & Ven. 1.

Jam peracta facitur.

Jam peracta facitur.

ib.

Ex Mss. & Ven. 1.

Quae volumina ejus ediscenda...

Quae volumina ejus ediscenda...

8.

Ex vestig. Mss.

Ex illis nos intelligi velim.

Ex illis mox intelligi velim.

8.

Ex Mss. & Ven. 1.

Ne respondere posset.

Nec respondere posse.

11.

Ex Mss. & Ven. 1.

Tri-

EDITIO HARDUINI.

NOSTRA.

2. Tribunitiae potestatis facundia.

Tribunitiae potestatis facundiae.

Ex

7. A fine Aufidii Bassi.

A fine Aufidii Bassi.

Ex

10. Omnibus quae edidi.

Omnibus quae edidi.

Ex

11. Qui obtreptione alienae scientiae famam sibi aucupantur.

Qui obtreptione alienae scientiae famam sibi aucupantur.

Ex MSS. & V.

9. Jam musae.

Jam jam musae.

Ex

ib. Cum publicae famae tympanum potius videri posset.

Cum publicae famae tympanum potius videri posset.

Ex

F I N I S